

K POUŽITÍ VOJSKOVÉHO LETECTVA

Vojskové letectvo je prostředkem velitele operačně strategického svazu, velitelů vševojskových svazů, motostřeleckých a tankových svazků. Je určeno k letecké podpoře vojsk, ničení pozemních, zejména pohyblivých cílů nepřítele na předním okraji a v taktické hloubce, jeho vzdušných výsadek, k zabezpečení velení, vysazování vzdušných výsadek, zřizování minových zátarasů ze vzduchu, vedení taktického vzdušného průzkumu, REB a k plnění dalších úkolů všestranného zabezpečení bojové činnosti.

U motostřeleckých a tankových svazků je vojskové letectvo organizováno do **vrtulníkových odřadů** složených ze 4 až 8 víceúčelových vrtulníků, nebo **vrtulníkových letek** složených z 8 až 20 vrtulníků, z nichž je 4 až 6 bojových.

Vrtulníkové odřady motostřeleckých a tankových svazků mohou v závislosti na složení a typech vrtulníků plnit tyto **úkoly**:

- zabezpečovat velení vojskům a spojení v průběhu boje,
- vést vzdušný průzkum a pozorování bojiště,
- vést dělostřelecký vzdušný průzkum a opravu palby,
- zřizovat minová pole a vytvářet dýmové clony,
- vytvářet protivýsadkovou zálohu,
- odsunovat raněné i nemocné a plnit (v rámci možností) úkoly přepravy.

Vrtulníková letka kromě toho může:

- vést palebnou podporu vojsk ničením cílů na bojišti,
- vytvářet protitankovou zálohu a uskutečňovat manévr protitankovými prostředky a POZ.

Charakter a podmínky vedení soudobého boje mají vysoké požadavky na **systém velení vojskům a spojení**. Velitelé a štáby svazku musí rychle reagovat na změny situace vojsk a v krátkých časových lhůtách přijímat rozhodnutí, vydávat i předávat úkoly podřízeným a zabezpečovat jejich plnění. Řízení boje vyžaduje stále rychlejší a nepřetržitou výměnu informací. Tyto požadavky je schopné řešit vzdušné místo velení, které je vybudováno ve vrtulníku a může plnit tyto úkoly:

- řízení útvarů a jednotek svazku v určeném prostoru, jestliže situace vyžaduje rychlý a přímý vliv velitele na průběh bojové činnosti (zasazení 2. sledu, odražení protizteče apod.),
- velení svazkům při vyřazení pozemních míst velení,
- velení útvarům při přemísťování pozemních míst velení nebo při přesunu velitele svazku,

— dočasné řízení útvarů, které působí na samostatných směrech (je-li ztíženo velení z pozemních míst velení),

— předávání (přijímání) a retranslaci signálů, povelů a nařízení (hlášení) velitelům a štábům útvarů v podmínkách silného rušení pozemních míst velení.

Vrtulníky mohou dále plnit úkoly polního poštovního a kurýrního spojení (včasným a rychlým předáváním dokumentů) a zabezpečovat osobní styk nadřízených s podřízenými a součinnostními štáby.

Jak potvrzují zkušenosti, vrtulníky můžeme úspěšně využít k operativnímu řízení přesunů. Dosavadní praxe řízení přesunů svazků a útvarů regulačními orgány neumožňuje získat dokonalý přehled a nezabezpečuje dostatečnou informovanost o podmínkách a kvalitě terénu, ve kterém uskutečňujeme přesun. I když jsou regulační orgány vybaveny terénními vozidly s rádiovými stanicemi, nestačí při vzniku překážek na plánované ose přesunu jeho organizaci uspokojivě a v minimálním čase zvládnout. Naproti tomu, použití vrtulníků umožňuje nejen kontrolu přesunu, ale i jeho operativní řízení a v případě potřeby vysazení orgánů řízení přímo do prostoru překážky. Při přesunech na velké vzdálenosti, použitím vrtulníků k řízení a zabezpečení přesunu, podstatně snížíme počet regulačních a pořádkových orgánů.

Vysoké tempo, složitá situace, členitý terén a radiotechnické rušení bude vyžadovat zajištění nepřetržitého a kvalitního spojení. Umístění retranslační stanice ve vrtulníku umožní zabezpečit nepřetržité a spolehlivé spojení.

Vrtulníky mohou plnit řadu úkolů ve velení vojskům a spojení, a tím napomáhat řešení problematiky současných požadavků v této oblasti.

Zavedením prostředků hromadného ničení a raketové techniky neustále vzrůstá význam **vzdušného průzkumu a pozorování bojiště**. Hlavním a rozhodujícím požadavkem na průzkum je včasné získání věrohodných údajů o objektech a činnosti nepřítele, jejich rychlé vyhodnocení a předložení podkladů k rozhodnutí a řízení bojové činnosti vojsk. Vrtulníky mohou vést různé druhy vzdušného průzkumu a získávat velmi přesné údaje nutné pro velitele a štáb svazku.

Vzdušný průzkum vrtulníky **zahrnuje**:

Vševojskový vzdušný průzkum, při kterém zaměříme hlavní úsilí na zjišťování taktických prostředků jaderného napadení, dělostřelectva, uskupení vojsk, míst velení druhých sledů a jejich sledování i upřesňování až do doby, kdy budou zničeny.

Vzdušný radiační a chemický průzkum patří k důležitým opatřením v ochraně vojsk proti účinkům zbraní hromadného ničení. Využití vrtulníků k jeho vedení umožní:

— rychle zjišťovat radiační a chemickou situaci na velkých plochách a na značnou vzdálenost nezávisle na charakteru terénu (jedním vzletem za 2,5 h může prozkoumat 220 až 280 km komunikací nebo 450 až 800 km² prostoru a za den 450 až 500 km komunikací nebo 900 až 1600 km² prostoru),

— zjišťovat radiační situaci (i v prostoru s vysokou úrovní radiace) s podstatně nižším stupněm ozáření osádky, než při pozemním radiačním průzkumu, a předávat získané údaje již během průzkumu a na velké vzdálenosti,

— vést průzkum nad územím nepřítele ve větší hloubce a rozsahu než prostředky pozemního průzkumu,

— přenést úsilí radiačního průzkumu na jiné směry nebo do jiných prostorů v kratší době, než to umožňují prostředky pozemního průzkumu,

— vést vzdušný radiační průzkum centra (epicentra) jaderného výbuchu a získat údaje pro předběžné orientační vyhodnocení stupně ozáření osob, které jsou v ochranných objektech nebo bojové technice a nebyli vyřazeni vlivem tlakové vlny a světelného záření,

— vést radiační průzkum po jaderných úderech nepřítele a zjistit ohnisko zasažení jednotky, rozsah ztrát osob a bojové techniky v tomto prostoru a změny terénu způsobené jadernými údery (požáry, závaly apod.).

Z výsledků průzkumu získá velitel a štáb svazku přehled o radiační a chemické situaci v celém pásmu bojové činnosti ve velmi krátkém čase a tím vytváří podmínky pro rychlé přijetí potřebných opatření k obnově bojeschopnosti a poskytnutí účinné zdravotnické pomoci.

Využívání vrtulníků k ženijnímu průzkumu vynucuje charakter soudobého boje a nutnost zvyšování tempa splnění ženijních úkolů. Výhodou vedení průzkumu z vrtulníku je možnost sledovat terén i jeho průchodnost a současně jej fotografovat. Střední tempo ženijního průzkumu je 30 až 50 km . h⁻². Cílem ženijního průzkumu z vrtulníků je zjišťovat ochranné možnosti a vlastnosti terénu, stav vodních toků, přehrad, mostů i jiných objektů a prověřovat komunikace, komunikační uzly, možnosti přechodů bažin a řek.

Rychlost vrtulníku a možnost přistání v potřebném prostoru zvýší operativnost ženijního průzkumu a možnosti získání potřebných podkladů k přijetí rozhodnutí k organizaci ženijního zabezpečení boje. Získané informace o kapacitě křižovatek, mostů, stavu komunikací a vodních toků přispějí k operativnímu plánování a řízení přesunu a manévru vojsk. Kromě ženijního průzkumu můžeme vrtulníky využít k budování přepravišť přes vodní toky (přenášení jednotlivých dílů pontonových souprav v podvěsu).

Maskování vojsk a objektů patří mezi hlavní druhy bojového zabezpečení a je zaměřeno především na ochranu proti vzdušnému průzkumu nepřítele. Proto **prověřování kvality zamaskování vlastních vojsk** bude nejrychlejší a nejefektivnější z vrtulníku. Výsledky kontroly umožní veliteli a štábu velmi rychle a operativně upřesnit a doplnit maskování vlastních vojsk.

Využití vrtulníků k **vzdušnému průzkumu ve prospěch týlu** bude vytvářet dobré podmínky k nepřetržité a správné organizaci týlového zabezpečení vojsk. Cílem průzkumu bude získávat přehled o situaci (stav přísunových a odsunových cest, objížďky, vodní zdroje apod.), ověřovat realnost a možnost uskutečňování plánovaných patření, nebo je upravit v průběhu bojové činnosti (na základě konkrétní situace).

Úkolem **dělostřeleckého vzdušného průzkumu** je průzkum objektů (cílů), které nejsou viditelné z pozemních pozorovatelů a současně opravovat palbu na ně. V soudobém boji vzrůstá význam vzdušného dělostřeleckého průzkumu, protože:

— dělostřelecký pozemní průzkum zahrne jen hloubku přímé viditelnosti z dělostřeleckých pozemních pozorovatelů. Je to ovlivněno členitostí i pokrytostí terénu a dosahuje v průměru pěti kilometrů,

— dělostřelecký pozemní technický průzkum zahrne hloubku, která je z hlediska palebného dosahu současné dělostřelecké techniky dostačující, ale vysoká manévrovost a závislost na bojové činnosti nepřítele vytváří situace, kdy palebné požadavky nejsou v souladu s možností tohoto průzkumu,

— dělostřelecký vzdušný průzkum s využitím letounů nemůže vzlety, které jsou přiděleny raketovému vojsku a dělostřelectvu, plně zabezpečit všechny

hlavní úkoly dělostřelectva v bližší hloubce boje (do 6 km od předního okraje). V tomto prostoru je maximum cílů, které ovlivňují bojovou situaci v dotyku vojsk a nemůžeme je zjistit přímým pozorováním ev. nemůžeme využít ani prostředky dělostřeleckého technického průzkumu.

Použití vrtulníků k tomuto druhu průzkumu vytváří lepší předpoklady k zjišťování cílů v požadované hloubce a k přesnějšímu určení jejich souřadnic, než je tomu u pozemního průzkumu nebo průzkumu s využitím letounů, protože umožní:

- celkově vyhodnotit charakter terénu,
- získat částečný přehled o činnosti nepřítele,
- zjistit uskupení nepřítele, postavení palebných prostředků, bodové cíle, radiolokátory apod. a kvalitu ženíjního vybudování jeho obrany,
- určit souřadnice a rozměry cílů,
- sledovat situaci vlastních vojsk a účinky jejich palebných prostředků.

Hlavním úkolem dělostřeleckého vzdušného průzkumu je zjišťování palebných postavení minometných a raketových baterií, postavení protiletadlového dělostřelectva, prostorů soustředění záloh a druhých sledů, průběhu a systému obrany nepřítele.

Vrtulníky můžeme použít pro různé druhy vzdušného průzkumu ve prospěch velitele a štábu svazku. Jejich předností je velká manévrovací schopnost, rozsah rychlosti a možnost létání ve velmi malých výškách. Vrtulníky jsou schopny vést vzdušný průzkum ve složitých povětrnostních podmínkách a některý průzkum kvalitněji než jiné druhy letectva.

Vzhledem k bojovým možnostem vojsk nepřítele bude zapotřebí zřizovat **protitanková nebo protipěchotní minová pole** na rozsáhlém prostoru a ve velmi krátkém čase. Použití vrtulníků ke kladení min ze vzduchu umožňuje splnit tento úkol v požadované kvalitě a v určeném čase. Dále mohou být vrtulníky využívány k zabezpečení boků vlastní sestavy a k podpoře předsunutých odřadů svazků zřizováním minových polí i zátarasů (za 3 až 4 minuty minové pole 50×600 m, 75 až 100×1200 až 1300 m podle typu vrtulníku) a vytvářením dýmových clon (za 1 minutu letu vytvoří clonu až 100 m vysokou a 1600 m dlouhou), které umožní uskutečnit skrytý manévř vlastních vojsk na ohrožené směry.

Vrtulníky vyčleněné do **protivýsadkové zálohy**, což je nový způsob jejich využití, jsou nejen schopny rychle přepravit osoby a bojovou techniku do prostoru vysazení nepřátelského výsadku (bez ohledu na terén), ale i účelně tento výsadek ničit palubními zbraněmi.

Odsun raněných i nemocných a úkoly přepravy budou plněny v závislosti na celkové situaci i na složení a vybavení jednotlivých vrtulníkových odřadů (letek). Raněné a nemocné odsunujeme většinou z přífrontového pásma a těžce dostupného terénu. Vzhledem k přepravním možnostem budeme vyžadovat přepravu osob a materiálu jen ve výjimečných situacích. Při plnění těchto úkolů je **odřad** schopen jedním vzletem odsunout 20 až 100 raněných a nemocných, přepravit 32 až 200 osob, 2800 až 32 000 kg nákladu. Vrtulníková **letka** může přepravit 40 až 100 raněných a nemocných, 64 až 200 osob, 5600 až 32 000 kg nákladu.

Palebnou podporu, vytváření protitankových záloh a uskutečňování manévř protitankovými prostředky a pohyblivým odřadem zatarasovacím budou zabezpečovat vrtulníkové letky.

Ve střetném boji, kdy dochází k rychlým změnám situace, není souvislá čára dotyku, je nedostatek zpráv a obě strany se snaží předstihnout ve vedení úderů do boků a týlu, je nutné přeskupovat a uskutečňovat manévry silami a prostředky v předbojových sestavách. V tomto období boje můžeme vrtulníky použít k ničení tanků, bojových vozidel pěchoty, palebných postavení dělostřelectva na předním okraji a k vedení průzkumu.

V útočném boji soustředíme hlavní úsilí bojových vrtulníků na ničení a umlčování malorozměrných a pohyblivých cílů (tanky, BVP), palebných postavení dělostřelectva a ohnisek odporu před předním okrajem vlastních vojsk.

Při odražení protizteče a protiúderu nepřítele mohou vrtulníky uskutečňovat palebnou podporu vojsk ničením obrněných cílů, které se vklínily do sestavy, vytvářet protitankovou a protivýsadkovou zálohu, zabezpečovat manévry na ohrožené směry protitankovými prostředky a pohyblivým odřadem zatarasovacím. Dále je můžeme využít k zabezpečení boků a předsunutých odřadů vytvářením dymových clon a zřizováním minových polí a zatarasů ze vzduchu a vytvořit tak podmínky vhodné k manévru vlastních vojsk na ohrožené směry.

V obraně, jejímž základním požadavkem je úpornost a aktivita, se mohou podílet na splnění tohoto požadavku i bojové vrtulníky, především ničením tanků, BVP, míst velení, taktických vzdušných výsadků nepřítele, a jako vysoce manévrový a účinný protitankový prostředek rychle zasahovat do prostorů, které jsou rozhodující z hlediska vývoje situace.

Bojové možnosti vrtulníků při plnění uvedených úkolů:

Bojové úsilí v palebné podpoře a vedení vzdušného průzkumu je 4 až 5 a při plnění úkolů dopravy 4 až 6 vzletů za 24 h.

Jeden vrtulník se 4 protitankovými řízenými střelami a 64 až 128 leteckými neřízenými raketami může zničit 1 až 2 tanky nebo bojová vozidla pěchoty, raketomety, minomety, nebo 2 až 3 houfnice ráže 155 mm (203,2 mm).

Taktický dolet je (v závislosti na zásobě leteckých pohonných hmot a variantě podvěšení prostředků ničení nebo nákladu) 150 až 250 km.

Časové možnosti jsou charakterizovány dobou, která uplyne od obdržení úkolu až po jeho splnění. Při vzdálenosti prostoru rozmístění 15 až 20 km od čáry dotyku je to 10 až 12 minut. Jednotky vojskového letectva svazků mohou být v pohotovosti číslo 1, 2 a 3, přičemž přechod z pohotovosti číslo 3 do pohotovosti číslo 2 trvá 40 až 50 minut, z pohotovosti číslo 2 do pohotovosti číslo 1 je 15 minut. Vzlet z pohotovosti číslo 1 je za 5 minut.

Vrtulníky jsou trvalým a platným prostředkem pozemních vojsk a jejich použití v soudobém boji se neustále rozvíjí. Z vrtulníku, který byl zpočátku jen spojovacím a přepravním prostředkem, se stal postupem doby bojový prostředek, jenž je schopen palbou raket ničit nepřítele v takových podmínkách, kdy jiné prostředky ničení nemohou účinně zasáhnout. Mohou rychle zřizovat minová pole i zatarasy a jsou zatím jediným prostředkem k rychlému a dostatečně přesnému zjišťování a vyhodocování účinku jaderných úderů nepřítele.

Vojskové letectvo bude schopné plnit řadu velmi náročných úkolů v podmínkách soudobého boje. Je vysoce pohyblivé, má značné manévrovací schopnosti, které jsou nezávislé na terénu a stavu komunikací, může vést přesnou palbu a plnit různé speciální úkoly ve prospěch bojujících vojsk.